

Bijlage

9. Weidevogelcompensatie

- A. “Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne”, A&W-notitie E&R KAdiv2016#6, dd. 11 juli 2016, opgesteld door Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek
- B. “Informatieverstrekking mbt ecologisch onderzoek weidevogelbeheer Nieuwehorne, ihkv Weidevogelcompensatie Nieuwehorne”, kenmerk 01375919, dd. 28 november 2016, opgesteld door Provincie Fryslân

Bijlage

9. Weidevogelcompensatie

- A. "Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne", A&W-notitie E&R KAdiv2016#6, dd. 11 juli 2016, opgesteld door Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek

Altenburg & Wymenga
ECOLOGISCH ONDERZOEK

Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne

A&W-notitie: E&R KAdiv2016#6

opdrachtgever	Provinsje Fryslân
projectcode	E&R KA2016div#6
auteur(s)	P. de Hoop, E. Oosterveld
status	Definitief
datum	11 juli 2016
autorisatie	M. Brongers
uitvoerder	Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden Tel. 0511 474764, info@altwym.nl, www.altwym.nl

Inhoud

Inhoud	1
1 Aanleiding, doel en aanpak	3
1.1 Aanleiding en doel	3
1.2 Aanpak	3
2 Gebiedsanalyse en beoordeling	5
2.1 Gebiedsbeschrijving en huidig beheer	5
2.2 Provinciaal weidevogelbeleid	5
2.3 Weidevogels in het onderzoeksgebied en toetsing aan het provinciaal beleid	7
2.4 Beoordeling in het licht van provinciale weidevogelbescherming en -beleid	10
3 Conclusies	11
4 Literatuur/Bronnen	13

Referentie

De Hoop, P. & E.B. Oosterveld 2016. Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne. A&W-notitie E&R KAdiv#6. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

© Overname van gegevens uit deze notitie is toegestaan met bronvermelding.

1 Aanleiding, doel en aanpak

1.1 Aanleiding en doel

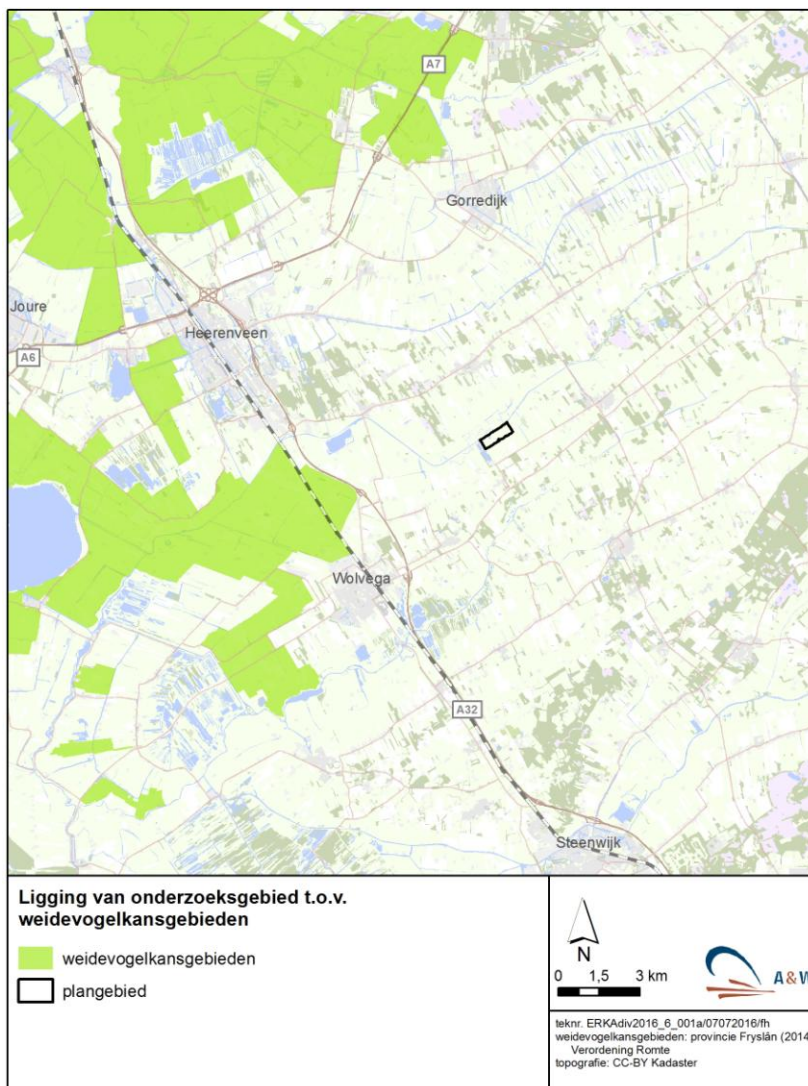
In het kader van weidevogelcompensatieproject Vermillion Nieuwehorne heeft de Provincie Fryslân Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek gevraagd het weidevogelbeheer in het gebied Tjongerdellen bij Nieuwehorne te beoordelen. Het doel is het beoordelen van het situeren van weidevogelcompensatiegebied in het gebied van de Tjongerdellen uit oogpunt van weidevogelbescherming. De vraag is of het aangewezen gebied kwalificeert als compensatiegebied.

1.2 Aanpak

- 1 We beschrijven het provinciaal weidevogelbeleid en de positie van het gebied Nieuwehorne daarin,
- 2 We gebruiken bestaande weidevogelgegevens van het gebied (voor zover beschikbaar in de BFVW-database) om de actuele betekenis te beschrijven en toetsen die aan de criteria van de provinciale weidevogelnota (Provincie Fryslân 2014a),
- 3 We beoordelen de betekenis die het gebied voor (provinciale) weidevogelbescherming kan hebben en de betekenis als gebied voor weidevogelcompensatie.
- 4 We doen deze beoordeling in het perspectief van de provinciale weidevogelpopulatie en het provinciale beleid van weidevogelkans- en -kernegebieden (Provincie Fryslân 2014a).

broedparen van de kritische soorten¹ samen per 100 ha. Daarnaast worden er eisen gesteld aan de omvang van het gebied. Er moet minimaal 100 ha samenhangend beheerde oppervlakte open grasland aanwezig zijn, of het gebied moet aangewezen zijn als parel (een geïsoleerd liggend gebied met ten minste 25 broedparen van de grutto). In het nieuwe stelsel voor Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) 2016 heten de weidevogelkansgebieden het Leefgebied (of Agrarisch zoekgebied) Open grasland (Provincie Fryslân 2015). In dit leefgebied worden de kansen voor het voortbestaan van de weidevogels het hoogst geschat en alleen in dit leefgebied kan subsidie voor weidevogelbeheer worden aangevraagd.

Het beleid voor weidevogelcompensatie is geregeld in de Verordening Romte (Provincie Fryslân 2014b). Dit beleid regelt dat negatieve effecten op weidevogels van maatschappelijk urgente ruimtelijke ingrepen in weidevogelkansgebieden gecompenseerd moeten worden. De betreffende gemeente stort daarvoor, bij onvermijdelijkheid van de ruimtelijke ingreep, een bepaald bedrag in een provinciaal weidevogelfonds. Het geld in dit fonds wordt uitsluitend besteed voor verbetering van de weidevogelstand in de kansgebieden. Het onderhavige onderzoeksgebied ligt niet binnen de weidevogelkansgebieden zoals weergegeven in de Verordening Romte (figuur 2.2). De weidevogelkansgebieden uit de verordening Romte wijken qua begrenzing iets af van het leefgebied Open grasland uit het ANLb 2016. De Verordening Romte is voor weidevogelcompensatie leidend.

Figuur 2.2 Ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van weidevogelkansgebied (Bron: Provincie Fryslân 2014b)

¹ Kritische soorten: grutto, tureluur, veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart, slobbeend, kuifeend, wulp, watersnip, kwartel, tafeleend, zomertaling, wintertaling, witte kwikstaart, kluut, knobbelzwaan, krakeend, bergeend en patrijs.

2.3 Weidevogels in het onderzoeksgebied en toetsing aan het provinciaal beleid

De beoogde percelen voor weidevogelcompensatie tellen samen 39,6 hectare. Figuur 2.3 en 2.4 tonen de inventarisatiegegevens van de weidevogels in het gebied resp. de omgeving, voor zover deze beschikbaar zijn in de database van de BFVW. Van de reservaten zijn geen gegevens opgevraagd. Afgemeten aan de minimumdichtheden om te kwalificeren als weidevogelkansgebied haalt het beoogde compensatiegebied in 2013 de norm voor grutto, de 4 steltlopers en slobbeend en de kritische soorten (tabel 2.1). In 2014 worden de minimumdichtheden gehaald voor de 4 steltlopers en slobbeend, en in 2015 voor de kritische soorten. Hierbij past de aantekening dat de dichtheid wat rooskleurig wordt voorgesteld door de kleine oppervlakte van het gebied. Bij kleine oppervlaktes flatteert omrekening naar 100 ha de broedpaardichtheid.

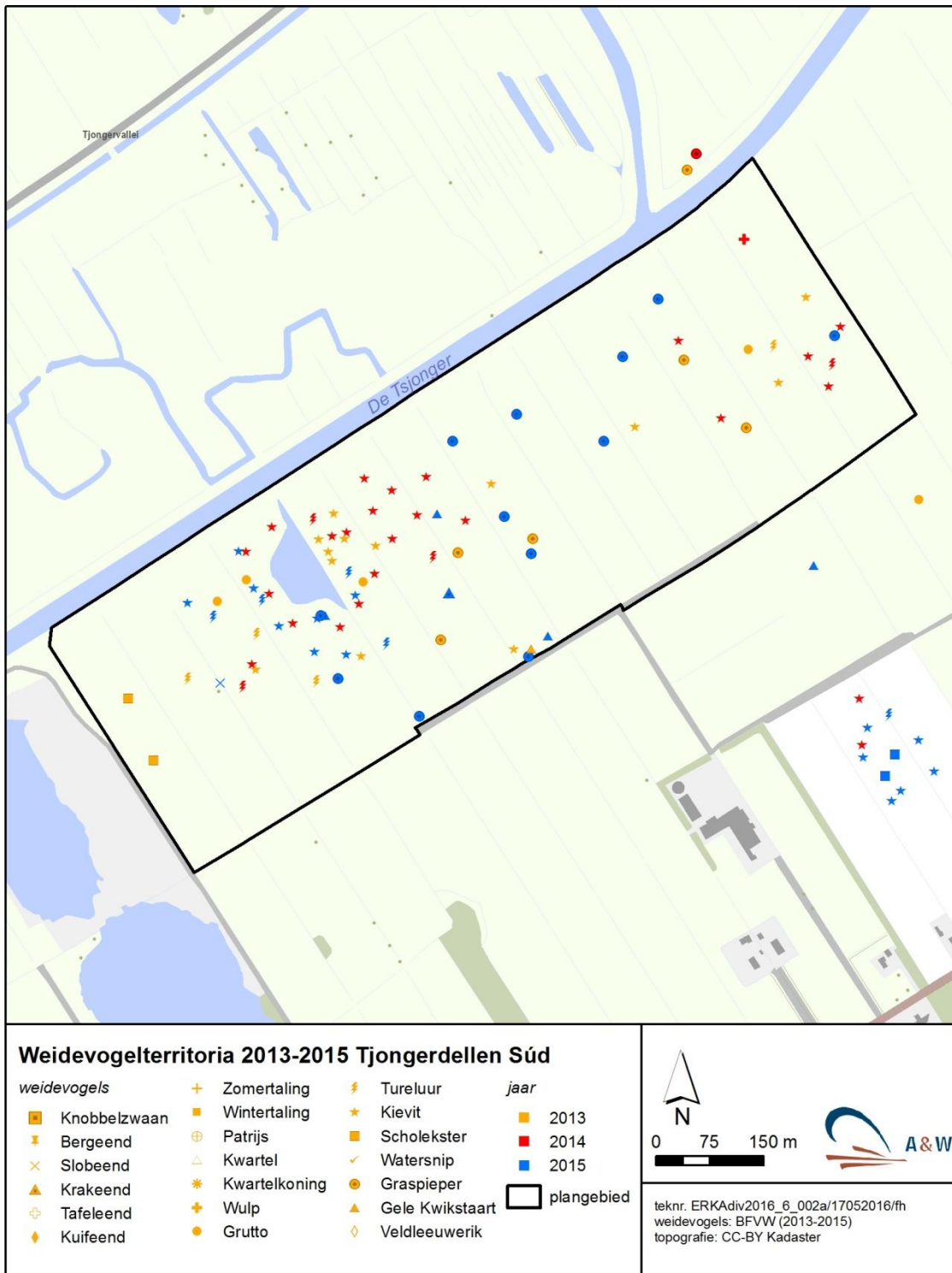
Het onderzoeksgebied onderscheidt zich door het voorkomen van de slobbeend, de tureluur en relatief hoge aantallen graspiepers. Alle drie soorten staan op de Rode Lijst van bedreigde broedvogelsoorten in Nederland; de eerste twee zijn bovendien doelsoort van het leefgebied Natte dooradering.

In de omgeving worden ook nog een aantal weidevogelclusters aangetroffen. Ten noordoosten van Ter Idzard ligt een cluster met weidevogels op 1,5 km van de beoogde weidevogelcompensatiepercelen (figuur 2.4). In het tussenliggende reservaat van IFG (het zuidelijke deel van de Tsjongerdellen) broeden mogelijk ook weidevogels (grutto, slobbeend, watersnip en wulp) in lage dichtheden. Ten noordoosten van de Tsjonger zitten nog redelijke aantallen weidevogels.

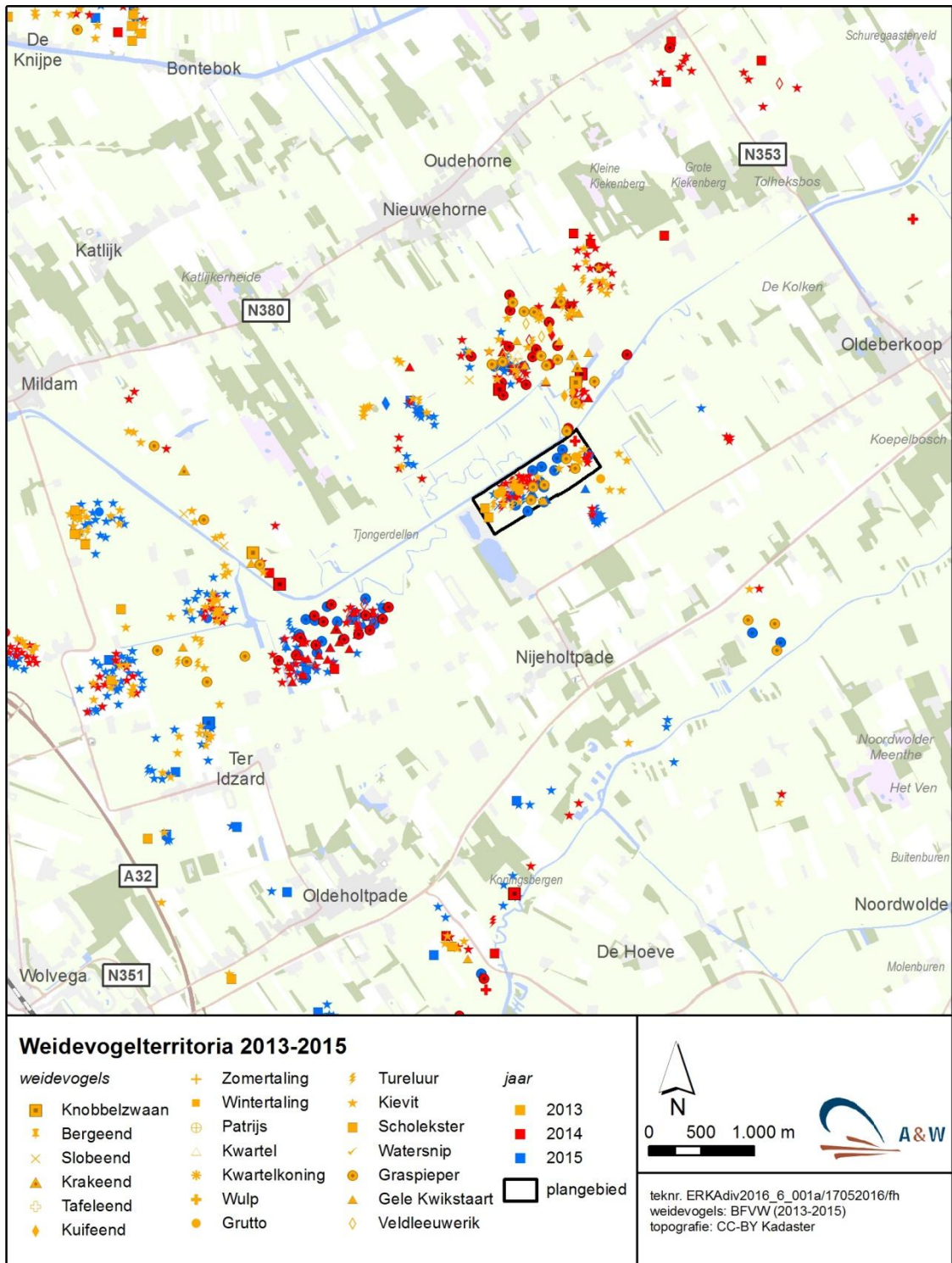
Tabel 2.1. Broedpaardichtheden van weidevogels in het beoogde weidevogelcompensatiegebied Nieuwehorne. bp = broedpaar. Groen/rood: voldoet wel/niet aan de minimumdichtheid.

Jaar	grutto	steltlopers en slobbeend	kritische soorten
2013	4 bp = 10,1 bp/100ha	23 = 58,1 bp/100ha	14 = 35,4 bp/100ha
2014	0	26 = 65,7 bp/100ha	5 = 12,6 bp/100ha
2015	0	13 = 32,8 bp/100ha	20 = 50,5 bp/100ha

Met zijn 39,6 ha voldoet het gebied niet aan de minimumomvang van 100 ha. Het gebied kan niet samen met het reservaat ten noorden van de Tsjonger als één gebied worden gezien. Voor voldoende ruimtelijke samenhang mogen er geen watergangen het gebied doorsnijden die breder zijn dan 25 m (Provincie Fryslân 2014a). De Tsjonger is breder dan 25 meter en wordt daardoor als onoverbrugbaar gezien voor weidevogelkuikens. Ten zuiden van de Tsjonger is de ruimtelijke samenhang met de broedcluster ten noordoosten van Ter Idzard relevant. Deze samenhang is onvoldoende omdat de zandwinning ertussen ligt. De zandwinning met opgaande begroeiingen en versturende activiteiten vormt een onoverkomelijke barrière voor weidevogelgezinnen met kuikens.

Figuur 2.3. Weidevogelterritoria (broedparen) in het beoogde weidevogelcompensatiegebied

Figuur 2.4 Weidevogelterritoria (broedparen) in de omgeving van het beoogde weidevogelcompensatiegebied, voor zover opgenomen in de BFVW-database.

2.4 Beoordeling in het licht van provinciale weidevogelbescherming en -beleid

Het onderzoeksgebied voldeed in recente jaren aan de minimumdichtheid van weidevogelkansgebied voor broedende steltlopers en slobbeend, en voor kritische soorten. Voor de grutto zat het in 2013 op de grens en voldeed in 2014 en 2015 niet meer. Het gebied is met 39,6 ha echter klein en voldoet niet aan de minimale oppervlakte van 100 ha. Er is onvoldoende ruimtelijke samenhang met gebieden met andere broedclusters in de omgeving.

Een andere factor is de aanwezigheid van relatief veel opgaande beplantingen in de omgeving, vooral aan de zuid- en oostkant van het gebied. Deze beplantingen verstoren de landschappelijke openheid, die voor een goed weidevogelgebied een belangrijke voorwaarde vormt (Oosterveld *et al.* 2014). Een bijkomstigheid is, dat in de beplantingen predatoren kunnen huizen die een negatief effect kunnen uitoefenen op de vestiging en het broedsucces van de weidevogels in het onderzoeksgebied (Oosterveld *et al.* 2014). Door de kleine omvang van het gebied en de aanwezigheid van versturende beplantingen met mogelijk predatoren in de omgeving is onzeker of het gebied op zichzelf duurzame weidevogelpopulaties kan herbergen. Deze onzekerheid blijft ook bestaan als beheer en inrichting door compensatiemaatregelen verder zouden worden geoptimaliseerd.

Middelen voor weidevogelcompensatie kunnen naar verwachting kosteneffectiever worden besteed in de landschappelijk meer open delen van de provincie zoals in Noord- en West-Fryslân, in aansluiting op bestaande weidevogelkerngebieden. Qua landschappelijke openheid en ruimtelijke samenhang van beheerde gebieden hebben compensatiegelden daar voor provinciale weidevogelbescherming naar verwachting een hoger rendement.

Ondanks de kleine oppervlakte heeft het onderzoeksgebied wel (potentiële) betekenis voor weidevogelsoorten als graspieper en veldleeuwerik. Deze soorten zijn minder dan de andere steltloperweidevogels gevoelig voor het ontbreken van ruimtelijke samenhang van het leefgebied en (graspieper) minder afhankelijk van een open landschap. Het gebied ligt binnen het leefgebied Natte dooradering uit het ANLb 2016, waarvan in het beekdal van de Tsjonger graspieper en veldleeuwerik doelsoorten zijn (Provincie Fryslân 2015). In het kader hiervan is het mogelijk voor deze soorten in het gebied beschermingsmaatregelen te nemen en subsidie te verkrijgen. Dit geldt ook voor een aantal andere (doel)soorten van natte habitats, waarvoor het beekdal van de Tsjonger kansrijk is, zoals de libelsoort groene glazenmaker en de poelkikker.

3 Conclusies

- 1 Om als weidevogelcompensatiegebied in aanmerking te komen dient het gebied binnen de weidevogelkansgebieden te liggen die zijn opgenomen in de provinciale Verordening Romte. Het beoogde compensatiegebied ligt niet binnen deze provinciale weidevogelkansgebieden,
- 2 Qua aanwezige broedpaardichtheden voldoet het onderzoeksgebied in recente jaren wel aan de minimumeisen om als weidevogelkansgebied te kwalificeren. Met 39,6 ha voldoet het gebied echter niet aan de minimumomvang van 100 ha met ruimtelijk samenhangend beheer,
- 3 Door de aanwezigheid van de Tsjonger aan de noordzijde en de zandwinplas aan de westzijde ligt het bovendien geïsoleerd van andere gebieden met broedclusters van weidevogels in de omgeving,
Aan de zuid- en oostkant liggen relatief veel bosjes en andere opgaande beplantingen. Deze hebben een negatief effect op de landschappelijke openheid en bevorderen de predatiedruk op het onderzoeksgebied. Beide hebben (potentieel) een negatief effect op de vestiging en het broedsucces van de weidevogels in het onderzoeksgebied,
- 4 Het beoogde compensatiegebied voldoet door de ligging buiten weidevogelkansgebied niet aan de voorwaarden voor weidevogelcompensatie. Maar ook is het op basis van de kleine oppervlakte en de minder gunstige landschappelijke situering naar verwachting kosteneffectiever om de beschikbare compensatiemiddelen te besteden in aansluiting op bestaande weidevogelkerngebieden in de meer open landschappen in Noord- en West-Fryslân,
- 5 Het onderzoeksgebied heeft bijzondere kwaliteiten in de vorm van slobbeend, tureluur en relatief hoge dichtheden graspiepers als broedvogels. Deze soorten zijn gediend met beschermingsmaatregelen in het kader van het leefgebied Natte dooradering in het ANLb 2016, waarvan onder andere de graspieper doelsoort is in het beekdal van de Tsjonger.

4 Literatuur/Bronnen

- Oosterveld, E.B., L.W. Bruinzeel & E. Wymenga 2014. Ecologie van weidevogels. Kennisbundeling voor bescherming en beheer. A&W-rapport 1831. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Provincie Fryslân 2014a. Weidevogelnota Fryslân 2014-2020. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Provincie Fryslân 2014b. Verordening Romte. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Provincie Fryslân 2015. Natuurbeheerplan 2016. Provincie Fryslân, Leeuwarden
- Database BFVW

Bijlage

9. Weidevogelcompensatie

- B. "Informatieverstrekking mbt ecologisch onderzoek weidevogelbeheer Nieuwehorne, ihkv Weidevogelcompensatie Nieuwehorne", kenmerk 01375919, dd. 28 november 2016, opgesteld door Provincie Fryslân

gemeente Heerenveen
t.a.v. dhr. S. Doelman
Postbus 15000
8440 GA HEERENVEEN

Leeuwarden, 28 november 2016
Verzonden,

Ons kenmerk : 01375919
Afdeling : Infraprojecten, Gebiedsinrichting en Natuur
Behandeld door : / (058) 292 58 58 of s.wiersma@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : -Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne

Onderwerp : Informatieverstrekking m.b.t. ecologisch onderzoek weidevogelbeheer
Nieuwehorne, i.h.k.v. Weidevogelcompensatie Vermillion

Geachte heer/mevrouw,

Zoals u weet is er nabij Nieuwehorne een gaswinstallatie gerealiseerd, waardoor weidevo-
gelgebied verstoord werd. Hiervoor is er destijds een plan van aanpak gemaakt met de Vo-
gelwacht Nieuwehorne. Een deel van het plan is in 2013 uitgevoerd, maar het resterende
deel van het plan is blijven liggen. Middels deze brief informeer ik u over de verdere afhande-
ling van de uitvoering weidevogelcompensatie Nieuwehorne.

In maart 2016 heeft de Vogelwacht Nieuwehorne contact met ons gezocht om dit deel van
het plan op te pakken. Hierop is er een overleg geweest tussen de provincie en de Vogel-
wacht. In dit overleg is afgesproken dat er eerst een ecologisch onderzoek gedaan moest
worden om de potentie van succes in te kunnen schatten. Afhankelijk van de conclusie wordt
een beslissing genomen over het nog openstaande compensatiebedrag. Dit onderzoek is
inmiddels uitgevoerd, het rapport "Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne" is als bijlage
toegevoegd.

De conclusies uit het rapport zijn voor de provincie reden om de weidevogelcompensatie
niet bij Nieuwehorne uit te voeren, maar elders in de provincie. Daar zal het budget ingezet
worden om huidig weidevogelbeheer uit te breiden.

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

dhr. K. Strikwerda
hoofd afdeling Infraprojecten, Gebiedsinrichting en Natuur

M i n u t e

Registratienummer : 01375919
Primair nummer :
Soort stuk : M
Opgesteld door :
Afdeling : Infraprojecten, Gebiedsinrichting en Natuur
Telefoon : (058) 292 58 58

Korte samenvatting van het besluit:

Informatieverstrekking m.b.t. ecologisch onderzoek weidevogelbeheer Nieuwehorne,
i.h.k.v. Weidevogelcompensatie Vermillion

Aantekeningen:

Persbericht : Nee
Aantal pagina's : 2
Aantal bijlagen : Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne
Meesturen : Rapport Beoordeling weidevogelbeheer Nieuwehorne
Afschrift aan : S. Wiersma (incl minute)

- Paraaf medewerk(st)er :
- Paraaf afdelingshoofd :